

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В ІННОВАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ¹

Сумський державний університет

Анотація. На сьогоднішній день, однією з найважливіших галузей економіки є інвестиційна діяльність, однією з передумов запровадження якої в Україні є покращення зв'язків з країнами-партнерами. Метою дослідження є визначити проблемні питання залучення інвестиційних ресурсів в економіку України в цілому та запровадження інновацій зокрема. Також досліджено основні проблеми інвестиційної діяльності в Україні, перспективи розвитку та проаналізовано суми інвестицій, які надійшли в українську економіку протягом останніх років. Визначено основних країн-інвесторів та які з них все ще інвестують в Україну.

Ключові слова: інвестиційна діяльність; ресурси; економіка; економічний і політичний розвиток; фінансово-економічна діяльність.

MODERN PROBLEMS OF ATTRACTING INVESTMENTS IN INNOVATION ACTIVITIES IN UKRAINE

Abstract: Today, one of the most important fields of the economy is investment. Improving relations with partner countries is one of the prerequisites for the introduction of investment activities in Ukraine. The purpose of the study is to identify problematic issues of attracting investment resources into the economy of Ukraine. The main problems of investment activity in Ukraine, prospects of development and the amounts of investments received to the Ukrainian economy in recent years are also studied. The main investor countries have been identified and which of them are still investing to Ukraine.

Keywords: investment activity; resource; economy; economic and political development; financial and economic activities.

У сучасних умовах Україна постала перед об'єктивною необхідністю активізації інвестиційного процесу. Беззаперечно інвестиційний процес напряму залежить від інноваційного. Тому варто звернути увагу на проблеми та перспективи розвитку інновацій в Україні.

Оцінюючи загальну ситуацію в інноваційній сфері України, умовно можна сформулювати три основні проблеми, які пригнічують її розвиток:

- 1) дефіцит фінансових ресурсів та відсутність дієвих стимулів з боку держави;
- 2) недосконалість законодавчого поля;
- 3) низький інноваційний потенціал промислових підприємств. [5].

Що стосується фінансового забезпечення інноваційної діяльності в Україні, воно є обмеженим, а його збільшення потребує впровадження комплексу заходів щодо мобілізації наявних та потенційних фінансових ресурсів.

Основними завданнями, що сприятимуть інноваційному розвитку, є:

- структурна перебудова національної економіки;
- створення інфраструктури для інноваційної діяльності;
- цілеспрямована підготовка кадрів високої кваліфікації для високотехнологічних галузей, а також менеджерів інноваційної діяльності;
- створення ринку інноваційної продукції, на якому буде забезпечений належний рівень захисту інтелектуальної власності;
- широке застосування в усіх галузях економіки і сферах суспільного життя інформаційно-комунікаційних технологій;
- удосконалення системи державної підтримки та регулювання інноваційної діяльності;
- підвищення інноваційної культури суспільства. [6].

¹ Робота виконана за рахунок бюджетних коштів МОН України, наданих на виконання науково-дослідної теми «Когнітивна модель комерціалізації інновацій в умовах Індустрії 4.0: захист інтелектуального капіталу, маркетинг та комунікації» (№ ДР 0122U000780)

Загалом Україна досягла відчутних досягнень у справі залучення іноземних інвестицій.

Дослідження проблем іноземного інвестування в Україні, які проводилися науковцями, аналітиками та експертами, показали, що найбільш негативно на процес іноземного інвестування в Україні впливають суперечливість інформації про об'єкти інвестицій і процес їх оформлення, відсутність системного підходу до залучення іноземних інвестицій на рівні областей, міст та районів, нерегульованість інтересів інвесторів та національної економіки тощо.

Однак Україна в змозі подолати ці труднощі. Свідченням цього є те, що на сьогоднішній день в Україні створено розвинуте правове поле для інвестування. Законодавство України передбачає необхідні гарантії діяльності для інвесторів. На території України до іноземних інвесторів застосовується національний режим інвестиційної діяльності, тобто надано рівні умови діяльності з вітчизняними інвесторами [1].

Після подій на Майдані та початку протистояння в Криму і на Донбасі нові прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Україну значно знизились – від \$4,5 млрд у 2013 році до \$410 млн у 2014 році. Безсумнівно, що основною причиною падіння став військовий конфлікт з Росією та поглиблена ним політична і економічна криза в країні.

При цьому прямі інвестиції в Україну почали падати ще перед подіями 2014 року. Вже у 2013 році ПІІ знизились на 46,4% від \$8,4 млрд у 2012 році – внаслідок скорочення попиту на український експорт, погіршення політичної ситуації та економічної невизначеності. Схоже падіння відбулось у 2009 році на тлі різкого зниження глобальних інвестиційних потоків внаслідок світової фінансової кризи. Тоді ПІІ в Україну знизились на 56%.

Проте падіння ПІІ більш ніж вдвічі у 2014 році стало безпрецедентним як в українській історії, так і порівняно із сусідніми країнами.

У минулому році прямі іноземні інвестиції в Україну у другому кварталі становили майже \$1,35 млрд. За даними НБУ, із них майже 100% інвестицій (\$1,337 млрд) надійшло з країн Європейського Союзу.

Найбільше ПІІ надійшло з Нідерландів – \$922,8 млн та Німеччини – \$242,9 млн.

Водночас інвестори зі Швейцарії вилучили \$112,7 млн інвестицій, з Кіпру – \$83 млн, з Російської Федерації – \$9,4 млн.

До цього Кіпр був найбільшим іноземним інвестором в Україну.

На кінець березня прямі іноземні інвестиції в економіку України склали \$51,785 млрд. Кіпрські компанії зокрема інвестували в Україну \$16,72 млрд.

Торік чистий відтік прямих іноземних інвестицій Україну склав \$868,2 млн порівняно з їх чистим припливом у \$5,86 млрд у 2019 році [2].

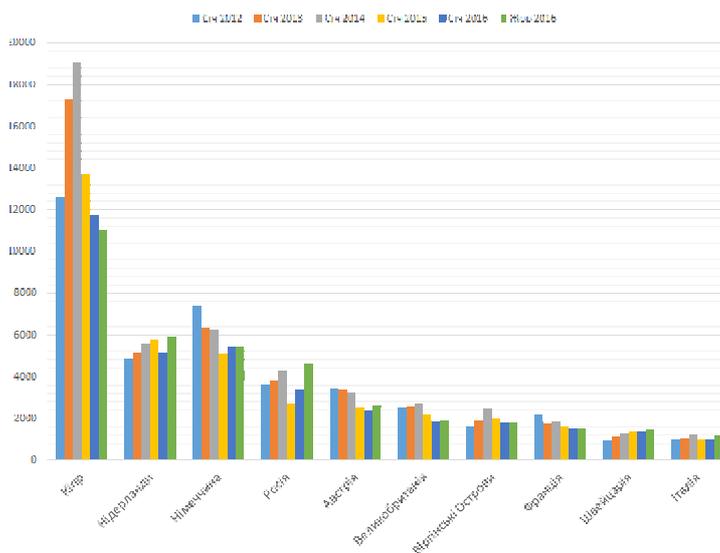

Рис.1. Динаміка залучення іноземних інвестицій в Україну

Джерело: Державна служба статистики України

Однак поряд з привабливим інвестиційним кліматом на сьогоднішній день в Україні можна виділити цілу низку проблем, що перешкоджають залученню інвестиційних ресурсів:

- відсутність сталої стратегії економічного і політичного розвитку;
- обмеженість державних підприємств, що підлягають приватизації, і в яких зацікавлені потенційні інвестори;
- незабезпеченість усім суб'єктам економічних відносин, у тому числі й іноземним інвесторам, рівних економічних прав і свобод у здійсненні фінансово-економічної діяльності;
- складність податкової системи та суттєве податкове навантаження;
- відсутність надійної інвестиційної історії [3].

Отже, підсумовуючи, основними тенденціями, що характеризують здійснення прямих іноземних інвестицій в економіку України, виступають:

1) надходження більшості інвестицій із країн ЄС;

2) інвестування коштів країнами ЄС у високорентабельні галузі економіки, які дають швидкі прибутки, а саме: в торгівельний комплекс, харчову, фармацевтичну промисловість, фінансову сферу. Тоді як інвестування в економіку переважної більшості країн, крім торгівлі, здійснюється в основному за такими напрямками як інновації, науково-дослідна робота і добувна промисловість;

3) здійснення прямих іноземних інвестицій у найбільш важливі для української економіки галузі країнами, які добре знайомі зі специфікою економічного, соціального і політичного життя нашої держави, зокрема Росією;

4) недостатній обсяг надходження іноземного капіталу в Україну у формі прямих інвестицій [4].

Україна володіє такими позитивними характеристиками інвестиційного клімату як багатий ресурсний потенціал, висококваліфікована робоча сила і вигідне географічне розташування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Коваль, Н. О. Проблеми та шляхи покращення інвестиційної діяльності в економіці України / Наталія Олегівна Коваль, Лідія Віталіївна Терпель // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: С. І. Шкарабан (голов. ред.) та ін. - Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2013. – Том 13. – С. 56-63. – ISSN 1993-0259.

2. Прямі іноземні інвестиції в Україні: війна і мир | VoxUkraine. *VoxUkraine* | «Вокс Україна» – більше ніж найкраща аналітика про Україну. URL: <https://voxukraine.org/investments-in-ukraine-ua/> (дата звернення: 13.02.2022).

3. Фіщук Н. Ю., Причепя Г. В. Сучасний стан та тенденції прямого інвестування в економіку України. URL: <http://magazine.faa.org.ua/suchasniy-stan-ta-tendencii-pryamogo-investuvannya-v-ekonomiku-ukraini.html> (дата звернення: 13.02.2022).

4. Герзанич В. М. Основні недоліки та проблеми залучення іноземних інвестицій в Україні. *Ефективна економіка*. 2014. Т. 4.

5. Yershova N. Innovation activity in Ukraine: main trends and problems. *Ekonomika i prognozuvannâ*. 2018. Т. 2017, № 4. С. 137–148. URL: <https://doi.org/10.15407/eip2017.04.137> (дата звернення: 15.02.2022).

6. Яковенко Р. В., Чернега А. М. Інноваційна діяльність в Україні: проблеми та перспективи. м. Кіровоград.

Казимірова Вероніка Олександрівна, студентка кафедри маркетингу, Сумський державний університет, м. Суми, e-mail: veronika.kazymirova@gmail.com

Сагер Людмила Юрївна, к.е.н., доц., доцент кафедри маркетингу, Сумський державний університет, м. Суми, e-mail: l.sager@kmm.sumdu.edu.ua

Kazymirova Veronika – student, Department of Marketing, Sumy State University, Sumy, e-mail: veronika.kazymirova@gmail.com

Saher Liudmyla – PhD, Associate Professor, Department of Marketing, Sumy State University, Sumy, e-mail: l.sager@kmm.sumdu.edu.ua